

ວ າ ຣ ສ າ ຣ

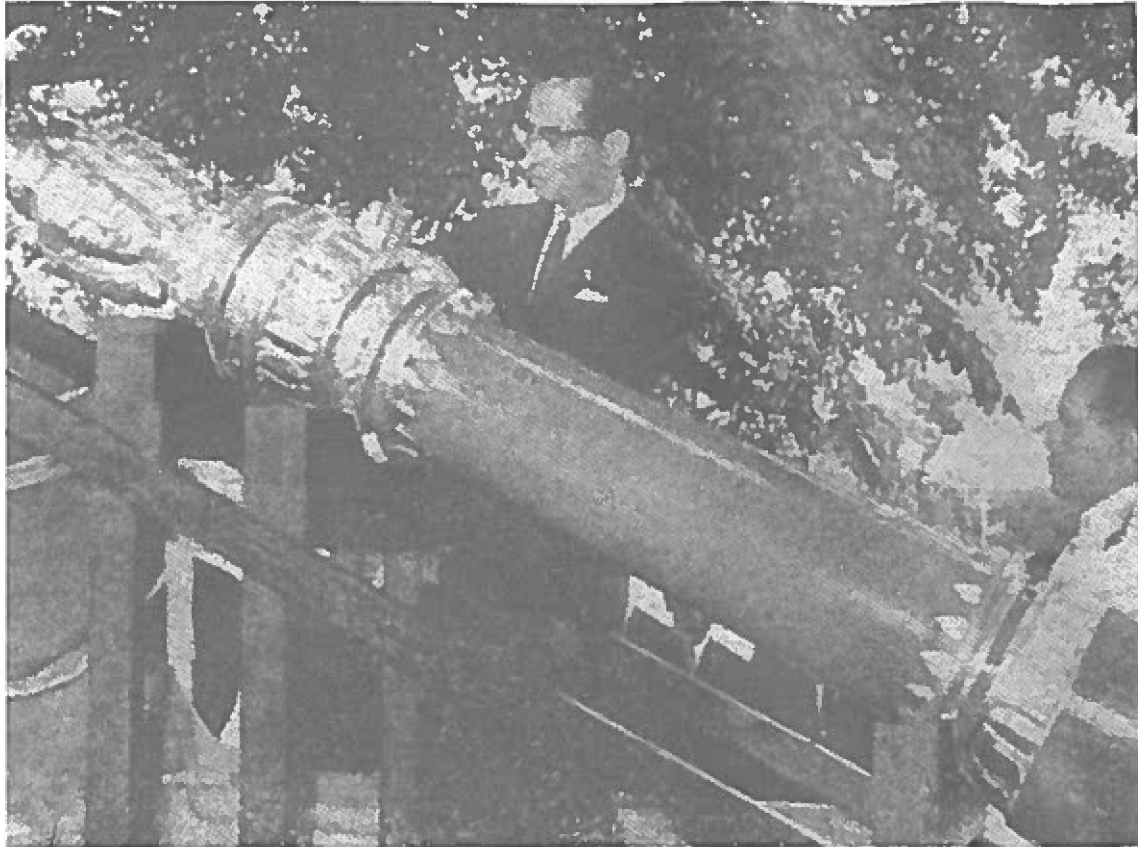
ຕີລປະແລະວັທນທຣຣສສຸ່ມແສ່ພ້າມູລ

ສຳນັກຕີລປະແລະວັທນທຣຣສ ມະຫາວິທະຍາໄລຮາບກັງສຸຣິນທຣ໌

ປີທີ ໑ ວັນປະຫວັດທະຍະ ປະຈຳປີການຕິດຕາ ໒໕໔໔

THE LOWER MOON RIVER ART AND CULTURE JOURNAL
SURINDRA RAJABHAT UNIVERSITY

ISSN 1905 - 6265

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระสุหร่าย ทรงเจิมเสาหลักเมืองสุรินทร์

เรื่องเล่าจากปก :

หลักเมืองสุรินทร์ ตั้งที่ถนนหลักเมือง ห่างจากศาลากลางจังหวัดสุรินทร์ไปทางทิศตะวันตกประมาณ ครึ่งกิโลเมตร เดิมเป็นศาลที่ยังไม่มีเสาหลักเมือง แต่มีความศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง เป็นที่เคารพบูชาของ ประชาชนทั่วไปมาเป็นเวลานานกว่า ๑๐๐ ปี ครั้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้ดำเนินการขอให้กรมศิลปากร ออกแบบ แปลนก่อสร้างตัวศาลหลักเมือง และด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่าย หาเงินมาก่อสร้างเป็นเงิน ๓๓๗,๕๕๗ บาท ไม่หลักเมืองกรมป่าไม้ได้ไม้ชัยพฤกษ์มาจากนายประสิทธิ์ มณีกาญจน์ หมู่ที่ ๑ ตำบลลุ่มสุ่ม อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นไม้สูง ๓ เมตร วัดโดยรอบได้ ๑ เมตร และสลักตกแต่งโดยเจ้าหน้าที่ของกรมศิลปากร

วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจิมเสาหลักเมือง ณ พระตำหนัก จิตรดารโหราน พระราชวังดุสิต และพระราชทานคำรับว่า การสร้างเสาหลักเมืองนี้ดี เป็นหลักแห่งความสามัคคี ขอให้ชาวสุรินทร์จงมีความสามัคคีกัน สร้างความเจริญก้าวหน้าและขอให้ชาวสุรินทร์จงมีความร่มเย็นเป็นสุข

วันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ผู้ว่าราชการจังหวัดและคณะที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุรีพระบาท ได้อัญเชิญ เสาหลักเมืองมาถึงจังหวัดสุรินทร์ แห่รอบเมืองและอัญเชิญขึ้นประดิษฐานไว้ที่ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองเพื่อรอ กำหนดเวลามงคลฤกษ์ยกเสา

วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ นายสงวน สวิตานนท์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ ในขณะนั้นได้เป็น ประธานพิธียกเสาหลักเมืองและพิธีฉลองสมโภช

พระราชกรณียกิจ ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี

อัครศิลปินแห่งชาติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์
ที่มีพระปรีชาสามารถในศิลปะต่างๆ หลายแขนง อาทิ ดุริยางคศิลป์ ทศนศิลป์
ประติมากรรม และวรรณศิลป์ เป็นต้น

ด้วยทรงเป็นเอกทัศคะในศิลปะต่าง ๆ หลายแขนงดังกล่าว
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงได้รับการยกย่องให้ทรง
เป็นองค์อัครศิลปินแห่งชาติจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ทัศนศิลป์ - ประติมากรรม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระปรีชาสามารถในเรื่องการถ่ายภาพเป็นอย่างสูง รูปฝีพระหัตถ์ที่พระองค์ทรงฉายจะคมชัดและเป็นเอกภาพ นอกจากนี้ยังทรงฉายจะคมชัดและเป็นเอกภาพ นอกจากนี้ยังทรงพระปรีชาสามารถในด้านการเขียนภาพต่างๆ หลายรูปแบบ ดังเป็นที่ประจักษ์แก่พสกนิกรทั่วประเทศ ในด้านประติมากรรมนั้น พระองค์ทรงปั้นพระพุทธรูปต่างๆ ได้อย่างงดงาม อาทิ พระหลวงพ่ोजิตรลดา พระพุทธรูปนารายณ์พิตร เป็นต้น

วรรณศิลป์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเชี่ยวชาญในภาษาหลายภาษาทรงพระราชนิพนธ์บทความและทรงแปลหนังสือสารคดีหลายเล่ม อาทิ นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ ดีโด และพระมหาชนก เป็นต้น

บทความและบทพระราชนิพนธ์ของพระองค์ ทรงเลือกถ้อยคำที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายในทันที ได้อรรถรสและบางครั้งแฝงพระอารมณ์ขันเอาไว้ด้วย

จิตรกรรมฝีพระหัตถ์ "สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ"

สีน้ำมัน, ๖๘ x ๘๓ ซม.

พ.ศ. ๒๕๐๗ รหัส กุ. ๔-๐๗

ดุริยางค์ศิลป์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระปรีชาสามารถและรอบรู้ในเรื่องการดนตรีเป็นอย่างดี สามารถทรงดนตรีได้หลายชนิดและทรงพระราชนิพนธ์บทเพลงต่าง ๆ เป็นจำนวนเกือบ ๕๐ เพลง ดังเป็นที่ประจักษ์ทั่วไปแก่อาณาประชาราษฎร์ อันเป็นการแสดงถึงพระราชอัจฉริยภาพที่สูงส่งทางดุริยางคศิลป์ขององค์อย่าง แท้จริง

นอกจากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงเป็นองค์บรมราชูปถัมภ์แก่ศิลปะทุกแขนง ทรงรับสมาคมที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์หลายสมาคม กับทั้งยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินอาวุโสผู้มีความสามารถและพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ในคราวได้รับความเจ็บไข้ได้ป่วยตามสมควร ขณะเดียวกันทรงพยายามที่จะอนุรักษ์ไว้ซึ่งประเพณีและวัฒนธรรมทางศิลปะ เพื่อเป็นแบบอย่างให้ลูกหลานไทยรุ่นหลังได้ยึดถือสืบไป

วัฒนธรรม - ประเพณี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ถือปฏิบัติตามแบบแผนโบราณราชประเพณีอย่างเคร่งครัด ในพระราชพิธีต่างๆ พระองค์เสด็จไปทรงร่วมด้วยทุกคราว ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ให้ดำรงอยู่สืบเนื่องตลอดไป อาทิ

พระราชพิธีพืชมงคล หรือพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ซึ่งเป็นประเพณีสำคัญของชาติไทยที่ทรงบำเพ็ญต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน โดยทรงโปรดให้รื้อฟื้นขึ้นมาใหม่ และประกอบพิธีอย่างรูปแบบตามโบราณราชประเพณี ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๐๓ เพื่อเป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจแก่เกษตรกร และแสดงถึงความสูงส่งทางอารยธรรมของประเทศที่มีมาแต่ครั้งโบราณให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชาวต่างชาติด้วย

นอกจากนี้ ทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สนับสนุนและส่งเสริมประเพณีต่างๆ อาทิเช่น พระราชพิธีฉัตรมงคล ประเพณีการแข่งขันเรือยาว และลอยกระทง เป็นต้น

* ภาพประกอบ ในทรวงและราชินีเสด็จจังหวัดสุรินทร์
ขอขอบคุณกลุ่มสุรินทร์สโมสร

วัฒนธรรมประเพณี แห่เทียนเข้าพรรษา

กองบรรณาธิการ

“เข้าพรรษา” แปลว่า “พักฝน” หมายถึง วันที่พระสงฆ์อธิษฐานว่าจะพักประจำอยู่ ณ แห่งใดแห่งหนึ่งตลอดฤดูฝน กำหนดเวลา ๓ เดือนตามพระวินัยบัญญัติ โดยไม่ไปค้างแรมที่อื่น เรียกกันว่า “จำพรรษา”

วันเข้าพรรษา มี ๒ ระยะ คือ

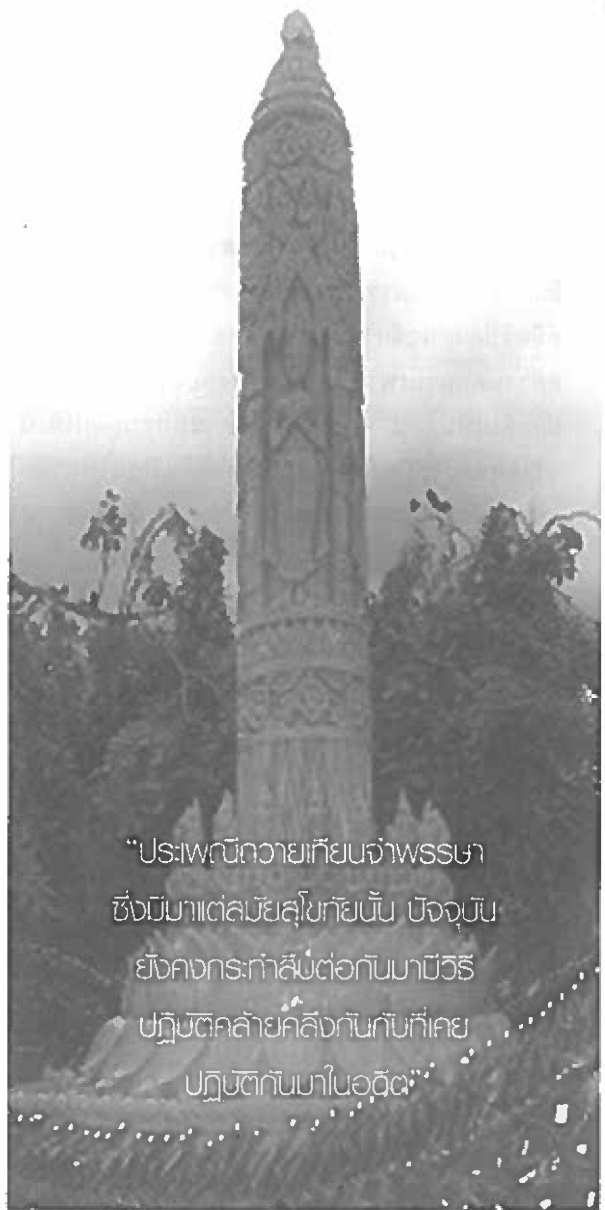
๑. ปุริมพรรษา คือ วันเข้าพรรษาดัน ตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๖ ของทุกปี
๒. ปัจฉิมพรรษา คือ วันเข้าพรรษาหลังสำหรับปี อธิกมาส คือ มีเดือน ๘ สองหน ตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ หลัง

ประวัติของวันเข้าพรรษา

ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงบัญญัติพระวินัยให้พระสงฆ์สาวกอยู่ประจำพรรษา เหล่าภิกษุสงฆ์ จึงต่างพากันออกเดินทางเผยแผ่พระพุทธศาสนาในที่ต่างๆ โดยไม่ย่อท้อทั้งในฤดูหนาว ฤดูร้อนและฤดูฝน ต่อมาชาวบ้านได้พากันคิดเห็นว่า เหล่าสมณะไม่ยอมหยุดพักสังวรแม้ในฤดูฝน ในขณะที่นักบวชในศาสนาอื่นพากันหยุดเดินทางในช่วงฤดูฝน การที่พระภิกษุสงฆ์จาริกไปในที่ต่างๆ แม้ในฤดูฝน อาจเหยียบย่ำข้าวกล้าของชาวบ้านได้รับความเสียหาย หรืออาจไปเหยียบย่ำโค่นสัตว์เล็กสัตว์น้อยที่ออกหากินจนถึงแก่ความตาย เมื่อพระพุทธเจ้าทราบเรื่อง จึงได้วางระเบียบให้ภิกษุประจำอยู่ที่วัดเป็นเวลา ๓ เดือน พระสงฆ์ที่เข้าจำพรรษาแล้วจะไปค้างแรมที่อื่นไม่ได้ แต่หากมีกรณีจำเป็น ๔ ประการต่อไปนี้ พระภิกษุอยู่พรรษาสสามารถไปค้างที่อื่นได้โดยไม่ถือว่าเป็นการขาดพรรษา แต่ต้องกลับมาภายในระยะเวลา ๗ คืน ซึ่งเรียกว่า “สัตตาหะ” คือ ไปรักษาพยาบาลภิกษุ หรือบิดามารดาที่เจ็บป่วย ไปเพื่อกิจธุระของคณะสงฆ์ ไประงับไม่ให้ภิกษุสึกหายกนิมนต์ไปฉลองศรัทธาในการบำเพ็ญกุศลของเขา

การปฏิบัติตน ในวันนี้หรือก่อนวันนี้หนึ่งวัน พุทธศาสนิกชนมักจะจัดเครื่องสักการะ เช่น ดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องใช้ เช่น สบู่ ยาสีฟัน ฯลฯ มาถวายพระภิกษุ สามเณร ที่ตนเคารพนับถือ ที่สำคัญคือมีประเพณีหล่อเทียนขนาดใหญ่เพื่อให้จุดบูชาพระประธานในโบสถ์อยู่ได้ตลอด ๓ เดือน มีการประกวดเทียนพรรษา โดยจัดเป็นขบวนแห่ทั้งทางบกและทางน้ำ แม้การเข้าพรรษาจะเป็นเรื่องของภิกษุ แต่พุทธศาสนิกชนก็ถือเป็นโอกาสดีที่จะได้ทำบุญรักษาศีลและชำระจิตใจให้ผ่องใส ก่อนวันเข้าพรรษา ชาวบ้านก็จะไปช่วยกันทำความสะอาดเสนาสนะ ซ่อมแซมกุฏิวิหารและอื่น ๆ พอถึงวันเข้าพรรษาก็จะไปร่วมทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรมและรักษาอุโบสถศีลกันที่วัด บางคนอาจตั้งใจงดเว้นอบายมุขต่าง ๆ เป็นกรณีพิเศษ เช่น งดเสพสุรา งดฆ่าสัตว์ เป็นต้น อนึ่ง บิดามารดามักจะจัดพิธีอุปสมบทให้บุตรหลานของตน โดยถือกันว่าการเข้าบวชเรียน และอยู่จำพรรษาในระหว่างนี้จะได้รับอานิสงส์อย่างสูง

“ประเพณีถวายเทียนจำพรรษา
ซึ่งมีมาแต่สมัยสุโขทัยนั้น ปัจจุบัน
ยังคงกระทำสืบต่อกันมาวิธี
ปฏิบัติคล้ายคลึงกันกับที่เคย
ปฏิบัติกันมาในอดีต”

กิจกรรมสำหรับพุทธศาสนิกชนในวันเข้าพรรษา

๑. ร่วมกิจกรรมทำเทียนจำพรรษา
๒. ร่วมกิจกรรมถวายผ้าอาบน้ำฝน และจตุปัจจัยแก่ภิกษุสามเณร
๓. ร่วมทำบุญ ตักบาตร ฟังธรรมเทศนา รักษาอุโบสถ

การแห่เทียนเข้าพรรษา เป็นประเพณีของชาวพุทธที่ได้กระทำสืบต่อมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาลเพื่อการถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชาและสังฆบูชา คือ “เมื่อครั้งพุทธกาลพระพุทธเจ้า ได้เสด็จไปจำพรรษา

อยู่ที่ป่าเลไลยก์เพื่อหาความสงบ ในป่าแห่งนี้มีพญาช้างสารและพญาวานร ได้สืบทราบว่าพระพุทธเจ้าได้เสด็จมาประทับแรม จึงชวนกันไปเป็นผู้อุปัฏฐาก โดยพญาช้างเป็น ผู้นำนำดื่ม น้ำใช้ ส่วนพญาวานรเป็นผู้หาผลไม้มาถวาย ต่อมาพญาวานรเกิดพลาดพลั้งพลัดตกต้นไม้ตาย แต่ด้วยอาณิสสที่ได้อำนาจไว้กับพระพุทธเจ้าจึงได้เกิดเป็นพระพรหมอยู่บนสวรรค์” อีกตำนานหนึ่งกล่าวว่า “พระอนุรุทธสาวกของพระพุทธเจ้าที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดหลักแหลม รู้พระธรรมวินัยอย่างแตกฉานเพราะในชาติปางก่อนเคยถวายแสงประทีปเป็นทาน” ดังนั้นพุทธศาสนิกชนผู้ฝึกฝนในบุญกุศลจึงได้ยึดถือเป็นประเพณีนำเทียนไปถวายพระภิกษุสงฆ์ในวันเทศกาลเข้าพรรษา

ประเพณีการถวายเทียนจำพรรษาของชาวไทยปรากฏมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ในหนังสือนางนพมาศ ซึ่งมีทั้งพระราชพิธีและพิธีของราษฎรว่า พอถึงเดือน ๘ นักขัตฤกษ์บูชาใหญ่ “พระราชพิธีอาษาตมมาส” สมเด็จพระร่วงเจ้าทรงโปรดให้จัดตกแต่งพระอารามหลวงทุกแห่ง และถวายเครื่องบริขารสมณะแด่พระสงฆ์

พร้อมทั้งเทียนประจำพรรษามูลาพระบรมธาตุโปรดให้ชาวพนักงานเชิญเทียนเข้าไปในพระวิหารหอพระและให้จุดตามในที่นั้น ทุกพระอารามทรงอุทิศสักการะบูชาพระรัตนตรัยสิ้น ไตรมาสฝ่ายมหาชน ประชาชนชายหญิงในตระกูลต่างๆ หวีไปทั้งพระราชอาณาเขตชั้นทมิฬมา ประชุมกันเป็นพวกเป็นเหล่า ตามวงศ์คณาญาติต่าง ตก แ ต่ง ร ำ ง กาย ป ระ ก ว ด กั น แห่เทียนจำพรรษาของตน ไปทางบกบ้าง เรือบ้าง

เสียงพิณพาทย์ ข้องกลองสนั่นไปทุกแห่งตำบลเอิกเกริกด้วยประชาชนคนแก่ คนดู ทั้งทางบก ทางน้ำ เป็นมหานักขัตฤกษ์ แล้วเชิญประทีปจำพรรษาเข้าตั้งในอุโบสถวิหาร จุดตามบูชาพระรัตนตรัย สิ้นไตรมาสสามเดือน ทุก ๆ อารามราษฎร์ ดังนั้นประเพณีถวายเทียนจำพรรษา ซึ่งมีมาแต่สมัยสุโขทัยนั้น ปัจจุบันยังคงกระทำสืบทอดกันมา ซึ่งมีวิธีปฏิบัติคล้ายคลึงกันกับที่เคยปฏิบัติกันมาในอดีต

ประกาศสถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา

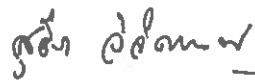
ฉบับที่ 1/2549

เรื่อง ผลการคัดเลือกผู้หญิงเก่ง ประจำปี 2549

ตามที่สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี ในพระอุปถัมภ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ได้ร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จัดทำ โครงการคัดเลือก “ผู้หญิงเก่ง” 11 สาขาอาชีพ เพื่อสรรหาคัดเลือก และประกาศเกียรติคุณแก่สตรีผู้มีความ สามารถในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่มีประวัติการทำงานโดดเด่น และได้นำความสามารถนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ ชุมชนและสังคมโดยรวม รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้สังคมได้ตระหนักในบทบาทของผู้หญิงที่มีต่อการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ เป็นเวลารวม 13 ปี โดยจะมีการมอบโล่ประกาศเกียรติคุณ ในงาน สัปดาห์สตรีสากล เดือนมีนาคมของทุกปี

บัดนี้ ผลการพิจารณาคัดเลือกได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ จึงขอ ประกาศให้ **ดร. อัจฉรา ภาณุรัตน์** เป็น “ผู้หญิงเก่ง ประจำปี 2549” สาขา **นักบริหาร**

ประกาศ ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2549

(ดร. สุธีรา วิจิตรานนท์)

ประธานมูลนิธิสถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา

เลขานุการคณะผู้ดำเนินงาน

ผู้หญิงเก่งประจำปี ๒๕๔๙ สาขานักบริหาร
โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ขอแสดงความยินดีกับท่าน ผศ.ดร.อัจฉรา ภาณุรัตน์
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์